

Nr 23.

Av herr **Huss**, om utredning av frågan rörande auktorisering för offentlig kemisk undersökningsverksamhet.

Frågan om behovet av auktorisering för offentlig kemisk undersökningsverksamhet, vari ofta även ingår mikrobiologiska undersökningar, har vid upprepade tillfällen varit föremål för diskussion, bl.a. i tidningspressen. Den enskilde medborgaren har som bekant icke sällan anledning till och behov av att anlita kemisk undersökningsanstalt. Föremål för undersökning är sålunda ofta brunnsvatten, mjölk och andra mejeriprodukter, jordprov o.s.v. Sådana prov undersökes i rätt stor utsträckning vid någon privat kemisk inrättning, som ofta betecknar sig som kontrolllaboratorium, tydligen i syfte att därmed skänka anstalten en skenbar auktoritet. För att nämna andra undersökningar har analys av luften i boningsrum vid misstänkt förekomst av koloxid på sistone blivit ganska vanlig, framför allt i Stockholm.

Allmän enighet torde råda om allmänhetens rätt att kräva, att de analysuppgifter, som erhålles från anstalt med offentlig kemisk undersökningsverksamhet, är tillförlitliga. Nu förhåller det sig så, att det ingalunda saknas för ändamålet auktoriserade anstalter. Hit hör statens institut för folkhälsan, den statliga lantbrukskemiska kontrollanstalten i Stockholm samt de statsunderstödda lantbrukskemiska kontrollstationerna i Jönköping, Skara, Kristianstad, Luleå och Visby. Härtill kommer Svenska smörprovningarna i Malmö, Göteborg och Stockholm, statens bakteriologiska laboratorium och statens veterinärmedicinska anstalt. Vissa undersökningar utföres därjämte vid de större städernas laboratorier för livsmedelskontroll, vid universitetens och högskolornas kemiska institutioner samt vid apoteken. Därjämte har medicinalstyrelsen auktoriserat vissa personer eller laboratorier för vattenundersökningar och veterinärstyrelsen auktoriserat vissa laboratorier för pastöriseringskontroll. Men vid sidan av dessa finns ett rätt betydande antal icke auktoriserade laboratorier. Anledningen till att dessa har en rätt omfattande verksamhet är dels den, att skyldighet att anlita auktoriserad kemisk station endast föreligger för sådana inrättningar såsom mejerier och vattenverk, vilka enligt författning har skyldighet underkasta sin verksamhet en fortlöpande kontroll, och vidare den, att allmänheten av naturliga

skäl icke kan skilja mellan auktoriserade laboratorier och privata s.k. kontrolllaboratorier.

Nu har erfarenheten visat, att kompetensen hos föreståndaren för och annan personal vid dessa privata laboratorier ofta är bristfällig. Allmänheten kan alltså icke avgöra och har väl i regel icke anledning ifrågasätta om de från dessa laboratorier erhållna analysresultaten är vederhäftiga eller icke, men den initierade har ofta anledning fråga sig om de kunna vara vederhäftiga.

Denna fråga har i någon mån redan tidigare varit föremål för statsmakternas övervägande. Den 20 juni 1934 tillkallade Kungl. Maj:t tre utredningsmän för att verkställa utredning rörande frågan om omorganisation av den med statsmedel understödda kemiska analys- och kontrollverksamheten. I yttrande den 18 september 1936 (S.O.U. nr 40), vari riktlinjerna för den nuvarande och här ovan summariskt angivna statliga och statsunderstödda lantbrukskemiska verksamheten uppdrogs, har bl.a. frågan om auktorisering för offentlig kemisk undersökningsverksamhet upptagits till kortfattad diskussion (s. 55). Utredningsmännen redogör först för yttranden, som inhämtats från kemistsamfundets analytiska sektion och från lantbruksstyrelsen. Förstnämnda instans hade bl.a. framhållit, att det vore av vikt att skydda allmänheten för de risker och förluster, som vore oundvikliga, så länge det analytiska diletteriet tillätes att fritt florera. Lantbruksstyrelsen hade understrukt frågans synnerliga vikt men funnit spörsmålet icke falla inom ramen för styrelsens utredning. Utredningsmännen erinrade om att detta spörsmål icke torde beröra utredningen i vidare mån än vad det anginge det föreslagna lantbrukskemiska kontrollväsendet och ansåg att, därest den förordade organisationen genomfördes, det föreliggande problemet för den lantbrukskemiska kontrollverksamhetens del torde vara löst på ett tillfredsställande sätt.

Den tid, som förflutit efter betänkandets avlämnande, har visat, att utredningsmännen synes ha haft en alltför optimistisk uppfattning i denna detaljfråga. F.n. utföres sålunda ett betydande antal undersökningar även av lantbrukskemisk natur, såsom av jordprov och livsmedelsprov, vid privata, icke auktoriserade laboratorier. Det har också försports, att de statsunderstödda lantbrukskemiska kontrollstationernas kapacitet f.n. icke är fullständigt utnyttjad.

Ett första steg till auktorisering på detta område har tagits genom den föreskrift, som införts i den nya livsmedelsstadgans § 92, mom. 4, vari statens institut för folkhälsan ålägges upprätta och tillhandahålla förteckning å personer och anstalter i olika delar av landet, åt vilka undersökning av prov av olika slag av livsmedel lämpligen kan uppdragas. Det

är uppenbart, att det för institutet möter stora svårigheter att verkställa denna lämplighetsprövning utan en närgående kontroll av kvalifikationerna hos dem, som ifrågakommer att bliva upptagna på denna förteckning. Någon auktorisering av dessa personers verksamhet inom andra områden än dem, som avse livsmedelsundersökningar, förekommer emellertid icke. Risk föreligger därvid, att på så sätt partiellt auktoriserade personer anses behöriga att utföra undersökningar av vad slag de vara må.

Med stöd av vad ovan anförts hemställles,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan rörande auktorisering för offentlig kemisk undersökningsverksamhet.

Stockholm den 16 januari 1953.

Ragnar Huss.